

KARL EVANG

Min mening om EF

”Det finnes neppe noe vesteuropeisk land hvor den minste lokale, politiske og sosiale enhet – kommunen – har en så høy grad av selvstyre som i Norge. La det være ganske klart: Alt dette kaster vi på lengre sikt over bord ved å gå inn i EF.”

Folkebevegelsen

Romatraktatens målsetting er sterkt preget av forholdene i Vest-Europa, like etter den annen verdenskrig 1939-45 og er derfor **foreldet** på de viktigste områdene både sett i lys av dagens situasjon og med sikte på fremtiden.

For det første:

Vi vet idag at ensidig innsats for **økonomisk vekst** og stadig mer **omfattende industriell masseproduksjon** av varer på det sted de kan fremstilles billigst ikke løser menneskenes grunnleggende behov, ikke sikrer et forsvarlig bosettings- og livsmønster, men skaper nye økonomiske, sosiale og menneskelige problemer. Særlig gjelder dette når det – slik som i EF – i første rekke tas sikte på å produsere for **etterspørsel** (i betydningen kjøpekraft) og ikke for **behov** (i betydningen det vi virkelig trenger). Materiell levestandard er forvekslet med livsstandard.

For det annet:

Vi burde idag være blitt klar over at en meget stor enhet ikke nødvendigvis er bedre og mere effektiv enn en mindre. Det er mulig dette – men også da bare innenfor en viss grense – kan holde stikk når det gjelder utnyttelse av maskiner og menneskelig arbeidskraft for masseproduksjon. Men for alle organer og institusjoner som har til hovedoppgave å **ta seg av mennesker**, deres liv, helse, utdannelse og trivsel, fins det åpenbart en øvre grense: En fødeavdeling, et barnehjem, en åndssvakeinstitusjon, en psykiatrisk avdeling osv. **må ikke være for stor**. Dette gjelder også et helt sykehus, en skole, en barnehage, et universitet eller et fengsel.

Men det gjelder også en nasjonal enhet, et land. Her kommer også de historiske tradisjonene inn: befolkningens ensartethet og stabilitet, bosettingsmønstret og den møysommelige oppbyggingen og tilpasning av alt som regulerer menneskenes samliv, herunder følelsen av å være med å bestemme selv. Det er intet som tyder på at jo større en nasjon er, jo

bedre har den løst sin befolknings sosiale behov, deres helseproblemer og trivsel. Snarere må det motsatte sies å være tilfelle. Heller ikke er det noen direkte sammenheng mellom et lands økonomiske ressurser og innsatsen på helse og sosialsektoren. USA er det rikeste land i verden og samtidig kanskje det som rommer de største sosiale ulikheter og den groveste utnyttelse av og diskriminering mot de "svakere" gruppene. Det avgjørende er ikke en økonomi i seg selv, men fordelingen av de ressurser et land har, prioriteringen av de formål som skal tilgodeses på kortere og lengre sikt.

Norge har vist seg å være en enhet av en størrelsesorden som lar seg styre. Det er mye vi er utifreds med – og med rette – men den norske befolkning har vist stor evne til kritisk vurdering og til fornyelse, og vi er inne i en rivende utvikling nettopp når det gjelder det viktigste: folks trivsel, helse og sosiale tilpasning.

Å "søke ly" i en Vest-europeisk maktblokk vitner om selvoppgivelse, sviktende tillit til at vi kan løse våre egne problemer selv. Våre internasjonale bidrag er av større betydning hvis vi kan vise til løsninger vi har klart å skape.

EF's styreform er ikke demokratisk slik vi forstår – og i generasjoner har praktisert – demokrati. Vårt norske samfunn virker gjennom et **samspill** – bygget opp gjennom en mer enn 150 år lang historisk prosess basert på Grunnloven av 1814 –. Det er et komplisert samspill mellom folkevalgte organer i kommuner, fylker og stat, næringsinteresser, et nettverk av organisasjoner, fagfolkene (ekspertene) og embetsmenn og funksjonærer (byråkratiet).

Det finnes neppe heller noen vesteuropeisk land hvor den minste lokale, politiske og sosiale enhet – kommunen – har en så høy grad av selvstyre som i Norge. La det være ganske klart: Dette kaster vi

på lengre sikt over bord ved å gå inn i EF. Det kan kanskje gå fem, ti, tyve eller flere år før vi merker det for alvor, men det er en kort tid i en nasjons liv. De viktigste brudd med vår form for demokrati ligger i at de styrende politiske organene i EF ikke er direkte – men bare indirekte – folkevalgt, at organisasjonenes innflytelse er langt mindre enn hos oss, at de store industrikonsernene får en meget sterk innflytelse og endelig at byråkratiets rolle også er faretruende stor.

Maktblokker og stormaktspill

Dannelsen av de store maktblokkene har ikke skapt mulighet for å kanalisere og nyttiggjøre seg de kolossale vitenskapelige og tekniske fremskritt og den derav følgende økonomiske vekst for positive og konstruktive tiltak formenneskeheten. Den kollektive sikkerhet som FN bygget på er tvertimot blitt satt ut av spillet og vi har opplevet kanskje den mest brutale, kyniske og konfliktfylte periode i menneskehetens historie. Rustningskappløpet fortsetter. Forskjellen mellom rike og fattige i verden blir større og større. Nettopp i denne situasjonen er det av betydning internasjonalt at i alle fall **noen** land blir stående utenfor med størst mulig politisk uavhengighet og selvråderett, med det frspråk dette gir.

At de gamle "erkefiender" i Vest-Europa, særlig Vest-Tyskland og Frankrike, er gått inn i et forpliktende økonomisk og politisk samarbeid i EF er ikke noe "fredsargument" for at Norge skal gjøre det samme. Vårt land har i sannhet ikke vært med på den tidligere krigsgaloppen i Vest-Europa.

Det er en grov tilsnikelse å kalle den nye maktblokken "Det Europeiske Fellesskap". Dets offisielle navn er forøvrig "Det Europeiske Økonomiske Fellesskap". Det er en del **Vest-Europeiske** land som har sluttet seg sammen. Hovedformålet er åpenbart ikke å forene Europa, men å søke å gjøre **noen** Vest-Europas

dominerende stilling som kommersielt, ideologisk og vitenskapelig sentrum fra tidligere tid. Den historiske utvikling i andre deler av verden har under alle omstendigheter gjort dette til en illusjon. Derfor vil ytterligere utvidelse av EF bidra til å øke motsetningene i Europa og i verden forøvrig. Det er Vest-Europeisk proteksjonisme det er tale om, ikke internasjonalt samarbeid i virkelig forstand.

Norge er ikke engang sikret noen større økonomisk vekst eller flere arbeidsplasser innenfor EF enn utenfor. Også forrige gang da kampen stod som hardest, for ti år siden, brukte tilhengerne av norsk medlemskap å skremme folk med sterke påstander om økonomisk stagnasjon, nedgang i antall arbeidsplasser osv. om vi ble stående utenfor. Disse påstandene viste seg som ventelig kunne være, ikke å holde stikk.

Vår bosetting i fare

Norge er ved siden av Island det tynneste befolkede land i Europa. Den nåværende bosetting i vårt vidstrakte land vil på lengre sikt være utenkelig med den målsetting Roma-traktaten har.

Norsk jordbruk vil på lengre sikt ikke kunne drives på Vest-Europeiske almisser. **Norske fiskerier** er avhengige blant annet av at vi kan tilpasse våre krav om fiskerigrenser i fremtiden til den vekslende tilgang på fisk i hav vi grenser til. Godtar vi det nåværende forhandlingsresultat har vi fraskrevet oss retten til dette. Norsk **småindustri og håndverk** spredt utover gjennom distriktsutbygging etter norsk mønster og med norske (beskjedne) dimensjoner kan også vanskelig tenkes å overleve. Ordet "distriktspolitikk" betyr selvsagt ikke det samme i det tettbefolkede Vest-Europa som i Norge.

Helseproblemene vokser

Mens helsestatistikken tidligere og med fremragende resultater kunne samle seg i kampen mot våre **naturgitte** fiender: bak-

terier, virus, farlige parasitter og insekter osv. står vi nå mer eller mindre hjelpeløse overfor helsenedbrytende faktorer **skapt av menneskene selv**: Hjertekarsykdommer blir stadig hyppigere, trafikkulykene tar flere og flere liv og gjør mange mennesker til invalider for livstid, miljøforurensningen tiltar, holdningsfeil hører til dagens orden, likeså forgiftninger, misbruk av avhengighetsskapende stoffer (narkotika) og – kanskje mest alvorlig av alt: sosial mistilpasning med derav følgende utviklingshemning, mental sykdom og mistrivsel øker langt hurtigere enn vi har mulighet for å bygge ut ressursene. Disse helseproblemene er uløselig knyttet sammen med den industrielle tidsalder, dens form for produksjon, mekanisering, arbeidsløshet, storbydannelse, pendlende arbeidskraft osv. Roma-traktatens målsetting er i alle hovedtrekk basert på en videreføring av denne produktions- og livsform.

Men mange, særlig blant de yngre som skal overta ansvaret i de kommende år begynner allerede å se konturene av et nytt samfunn hvor ikke masseproduksjon og såkalt økonomisk vekst, men mennesket selv settes opp som det viktigste.

Mansholts initiativ

De ledende krefter i EF har – sikkert til sin forbauselse og forbannelse – oppdaget at de brede tverrpolitiske bevegelsene for å bevare nasjonal selvråderett i vårt og andre land har satt fingeren på en rekke svake sider i Roma-traktaten og de retningslinjer som mer eller mindre er utsprunget av den (f.eks. Werner-planen). Fra EF's side er derfor for å dempe kritikken, satt i gang en bevisst motpropaganda. Det er ingen tilfeldighet at man nettopp har latt en mann tidligere kjent som sosialdemokrat – Siccò Mansholt – være et av de mest anvendte talerør for de "reformer" Roma-traktaten angivelig bør gjøres til gjenstand for i fremtiden. Heller ikke er det noe tilfelle at han har valgt nettopp de punkter man mente ville "selge" best i en del av søkerlandene:

- a) Endring i valg og sammensetning av styringsorganene i EF slik at dette i alle fall tilsynelatende skulle bli mere i samsvar med våre demokratiske regler.
- b) Sterkere understrekning av distriktsutbygging.
- c) Større vekt på sosialpolitikken og
- d) Større innsats mot miljøforurensninger ved industriell produksjon.

Disse viktige innrømmelser av at tiden er løpt fra Roma-traktaten er verdt å merke seg. De som vil oppgi vår selvråderett og la oss oppsluke av EF har også slukt disse løftene rå og tilrådet oss å gjøre det samme. Men det norske folks flertall lar seg neppe lure ved slik enkel og gjenomskuelig salgsteknikk. Skal man kjøpe en brukt bil og selgeren forteller at den trenger svære reparasjoner, vil den forstandige kjøper forlange å få reparasjonene utført og så prøve bilen før kjøpekontrakten undertegnes. Det samme gjelder den som overveier å kjøpe en brukt båt, men har stukket kniven i grunnplankene og funnet at det er råte.

Hittil er Roma-traktaten ikke endret på noe viktig punkt, og etter sin nåværende ordlyd gir den oss heller ikke mulighet for å melde oss ut om vi skulle finne det var et feilgrep å gå inn.

Er du i tvil, stem nei!

Enhver som er i tvil, må derfor selvsagt stemme nei. Det kommer tider etter disse.

Tvilerne må derfor heller ikke la seg lure av det press som også en del markedsentusiaster søker å skape: "Du aldri bliver gift hvis det idag ei skjer". Det er nemlig ganske enkelt ikke sant.